

לשכה משפטית

מדיניות אכיפה חוק רישוי עסקים.

1. מבוא:

מדינת ישראל מעודדת מטבע הדברים פיתוח וקיום עסקים למען כלכלת תושביה ורווחתם. במקביל מוטלת עליה אחריות לדאוג לכך שהעסקים השונים יפעלו במסגרת החוק על מנת להגן על הציבור הרחב. לשם כך, נחקק חוק רישוי עסקים התשכ"ח-1968 שהינו אחד מהחוקים החשובים לאזרחי המדינה ונמצא בסמכותו של משרד הפנים.

בשנת 2016 הצביע דו"ח מבקר המדינה על 43% מהעסקים בחצור הגלילית כחסרי רישיון עסק. בשנת 2020, לאחר עבודה מאומצת של המועצה המקומית בשיתוף עם בעלי העסקים בחצור הגלילית, המספר ירד ל-20%.

כיום, 77% מבעלי העסקים בחצור הגלילית מחזיקים ברישיון עסק לאחר שעברו את כל התהליך הנדרש. המגמה בעליה וגם בקרב העסקים מחוסרי הרישיון מתבצע תהליך להסדרתו.

2. מהו חוק רישוי עסקים:

חוק רישוי עסקים התשכ"ח 1968 הוא חוק מדינה אשר קובע את חובת הרישוי על סוגי עסקים מסוימים וכדי להגשים את מטרותיו.

לחוק יש שישה מטרות עיקריות ואלו הן:

- א. איכות נאותה של הסביבה ומניעת מפגעים ומטרדים (* המשרד לאיכות הסביבה)
- ב. מניעת סכנות לשלום הציבור והבטחה מפני התפרצות ושידור (* המשטרה)
- ג. בטיחות של הנמצאים במקום העסק והסביבתו (* משרד עבודה)
- ד. מניעת סכנות של בעלי חיים ומניעת זיהום מקורות מים בחומרי הדברה בדשנים או בתרופות (* משרד החקלאות)
- ה. בריאות הציבור לרבות תנאי תברואה נאותים (* משרד הבריאות)
- ו. שמירת הדינים הנוגעים לתכנון ובניה ושירותי כבאות (* וועדה לתכנון ובניה ושירותי הכבאות)

2. תכליתה של מדיניות האכיפה:

- יצירת אחדות ושוויוניות באכיפה;
- הגדלת השקיפות;
- הרחבת מודעות;
- מסייע לבעלי העסקים בהליך קבלת הרישיון תוך שמירה על הוראות החוק
- הגדלת מספר עסקים הפועלים עם רישיון עסק כחוק
- שמירה על ביטחון ובריאות הציבור

3. ארגון הכלים באכיפת דיני רישוי עסקים:

צווי סגירה (אמצעי למניעת המשך קיומה של העבירה) -

- צו סגירה מנהלי לפי סעיף 20. שהרשות המקומית מוציאה, בסמכות ראש הרשות ובהתייעצות עם התובע העירוני או היועץ המשפטי
- צווים שיפוטיים- בסמכות בית המשפט, ללא הגשת כתב אישום.

א. צו מניעת פעולות לפי סעיף 22א.

ב. הארכת תוקפו של צו מנהלי לפי סעיף 21 לחוק.

ג. צו הפסקה שיפוטי לפי סעיף 22ב.

לשכה משפטית

- צווים במסגרת הליך פלילי- במסגרת כתב אישום, בסמכות תובע עירוני.
 - א. צו סגירה במקביל להגשת כתב אישום לפי סעיף 17.
 - ב. צווים במסגרת גזר דין לפי סעיף 16.

עבירות ועונשין -

1. סעיף 14 -עבירה: עיסוק בעסק ללא רישיון או היתר.
2. סעיף 14א2 : מסירת פרטים לא נכונים במסמך, בתצהיר או בהצהרה.
3. סעיף 18 : אי קיום צו שיפוטי.
4. סעיף 25 : אי קיום צו מנהלי.
5. סעיף 29 : הפרעה לבעל תפקיד וסירוב להראות רישיון.

צו עבירות קנס -

1. סעיף 18ד(ז): דרישה לתיקון ליקויים
2. סעיף 14א1: צו עבירות קנס (מותנה בפרסום צו עבירות).

כלים מנהליים-

- סעיף 20 לחוק- צו הפסקת מנהלי
- בעל הסמכות- ראש העיר.
- תנאים להוצאת צו ההפסקה:

1. יסוד סביר להניח כי (אחד מהשניים):

עסק חדש- נפתח לפני פחות מ-18 חודשים, פועל ללא רישיון (כניסה לתוקף מ-1.07.2020)

עסק מסוכן- עסק שמקים סכנה ממשית או חשש משמעותי לפגיעה בציבור בשים לב למטרות החוק, פועל ללא רישיון או היתר או בניגוד לתנאיו.

2. בסיס לצו: דו"ח פיקוח ובו פרטי העסק- תוך ציון בין היתר: עסק חדש/עסק מסוכן.

3. חובת התייעצות: עם תובע או יועץ משפטי, במקרים דחופים ניתן לקיים התייעצות עד 3 ימים לאחר מתן הצו.

4. פרטים בצו: מיקום המקרקעין, העובדות בבסיס הצו, אישור בדבר קיום התייעצות, פרטים בדבר הזכות לביטול הצו, פרטים בדבר אופן ההתקשרות עם נותן הצו.

5. דרך ההמצאה - בדרך בה ממוצא כתב בית דין בהליך אזרחי.

• מועד ביצוע הצו:

- עסק חדש – בתוך 15 ימים

- עסק חדש שיש בו סכנה לבריאות הציבור/בטיחותו/מטרד ממשי- באופן מיידי.

- עסק מסוכן- באופן מיידי/ או בכל מועד אחר ובלבד שלא יעלה על 15 יום.

• תוקף הצו – 30 ימים ביום נתינתו (סעיף 21).

- ניתן לבקש מבית משפט את הארכת תוקף הצו ללא מגבלת זמן וללא צורך בהגשת כתב אישום.

לשכה משפטית

- מגבלות- לא יינתן צו סגירה לעסק חדש אם הוגש לבית משפט כתב אישור או בקשה לצו הפסקה שיפוטי מכח סעיף 22 ב.
- אופן הפעלה :
- רשות הרישוי תקיים השמעת גרסה (שימוע) לבעל העסק לקראת הוצאת צו סגירה מנהלי, בהשתתפות מנכ"ל הרשות, מנהל מחלקת רישוי עסקים, מפקח רישוי עסקים.
- לאחר קיום השימוע ובהתאם להחלטת רשות הרישוי תוגש בקשה להוצאת צו הפסקה מנהלי לראש הרשות לאחר בחינה ואישור של המחלקה המשפטית.
- לאחר העברת הפנייה חובה על ראש הרשות לקיים התייעצות עם התובע או היועץ המשפטי ולאחר מכאן להכריע האם להוציא את הצו.
- במקרים דחופים בעסקים מסוכנים יכול ראש העיר להתייעץ בדיעבד עם תובע או היועץ המשפטי עד 3 ימים לאחר מתן הצו.

צווים שיפוטיים -

1. סעיף 22א - צו מניעת פעולות (פעולות הכנה לפתיחת עסק)

- בעל הסמכות- בית משפט
 - תנאים להוצאת צו מניעת פעולות :
- נעשו פעולות הכנה לניהול עסק או לפתיחתו או לשימוש במבנים, בחצרים או במקרקעין לצורך ניהול עסק טעון אישור :
- בלי שניתן רישיון, היתר זמני או מזורז.
 - או בסטייה מרישיון או מהיתר.
- תוקף- אין מגבלת זמן, בכפוף לשיקול דעת בית משפט.
- מגבלות- מחייב פנייה לבית משפט, אך לא מחייב הגשת כתב אישום במקביל.
- אופן הפעלה - בהמלצת רשות הרישוי והמפקח התובע העירוני יגיש בקשה למתן צו.

2. סעיף 22ב - צו הפסקה שיפוטי ללא כתב אישום

- בעל הסמכות- בית משפט
- תנאים להוצאת צו מניעת פעולות :
- יסוד סביר להניח כי עסק טעון רישיון פועל ללא רישיון, היתר זמני, או מזורז
- בניגוד לתנאיהם, או בניגוד לתקנות.
- רמת ההוכחה – ראיות לכאורה-ראיות גולמיות לגביהן קיים סיכוי סביר שעבודן במהלך המשפט יוביל לראיות אשר מבססות את אשמת הנאשם מעבר לכל ספק סביר
- מגבלות – מחייב קבלת אישור הפרקליטות ופנייה לבית משפט, אך לא מחייב הגשת כתב אישום במקביל.
- אופן הפעלה : התובע העירוני יגיש בקשה למתן צו הפסקה שיפוטי ללא כתב אישום לעסקים המפורטים מטה לאחר שישתכנע כי בעסקים אלו ניתן להוציא רישיון עסק אולם בעלי העסקים לא נוקטים בהליכים כדי לקדם את הוצאת הרישיון וכי לא ניתן להשיג את מטרת הצו באמצעי מידתי יותר.

3. סעיף 17 - צו סגירה במקביל לכתב אישום

- בעל הסמכות- בית משפט
- תנאים להוצאת צו מניעת פעולות :

לשכה משפטית

- הוגש כתב אישום לבית משפט בשל עבירה על סעיף 14(עיסוק בלא רישיון או היתר או בניגוד לתנאיהם, אי קיום תקנות או אי קיום דרישה לתיקון ליקויים).
- תוקף: עד לביטול כתב אישום, גזר דין, זיכוי סופי, או מועד אחר שנקבע.
- רמת ההוכחה: ראיות לכאורה, קיים סיכוי סביר שעיווון במהלך המשפט יוביל לראיות אשר מבססות את אשמת הנאשם מעבר לכל ספק סביר.
- מגבלות: מחייב הגשת כתב אישום.
- אופן הפעלה:
- התובע העירוני יגיש בקשה למתן צו הפסקה שיפוטי במסגרת הגשת כתב אישום ולאחר שישתכנע כי בעסקים אלו ניתן להוציא רישיון עסק אולם בעלי העסקים לא נוקטים בהליכים כדי לקדם את הוצאת הרישיון וכי לא ניתן להשיג את מטרת הצו באמצעי מידתי יותר.

4. סעיף 16 - צו סגירה במסגרת גזר דין

- בעל הסמכות-בית משפט
- תנאים להוצאת צו מניעת פעולות:

הורשע בעבירה לפי סעיף 14 או לפי הוראות בחיקוק אחר הקובעות כללים בדבר עיסוק בעסק טעון רישוי תוכן הצו: הפסקת עיסוק בעסק, לחלוטין או לתקופה. להימנע באותו עסק מפעולות שיפורטו. לא לנהל בחצרים עסק טעון רישוי ללא רישיון ולא להעביר לאחר את העסק אלא אם יש לו רישיון או היתר. מגבלות-מחייב הרשעה בעבירה לפי סעיף 1.

הגשת כתבי אישום

הגשת כתב אישום לפי סעיף 14-עיסוק בעסק ללא רישיון או היתר

- בעל הסמכות – בית המשפט
- תנאים להגשת כתב אישום:

1. ניהול עסק טעון רישוי ללא רישיון, או יתר זמני או יתר מזוורז, או בניגוד לתנאי הרישיון ההיתר
2. לא קיים הוראות שנקבעו בתקנות לפי סעיפים 9-11ב (פרק ד' רישיון והיתר זמני)
3. לא קיים דרישה לתיקון ליקויים שנמסרה לו לפי סעיף 18ד
4. יסוד נפשי - עבירה מסוג אחריות קפידה (סעיף 14ד), אין צורך להוכיח את היסוד הנפשי

- אופן הפעלה: הגשת כתבי האישום לפי דירוג העסקים -
- עסק בעל פוטנציאל סיכון גבוה, כגון אולמי שמחות, מסעדות, קניון, תחנות דלק, סופרים, בית מלון, עסקי מזון מן החי.
- עסק רגיל, כגון מפעלי יצור ומוסכים, מרכולים, מסרות, מחסנים.

בנוסף לכל עונש שייגזר על מי שהורשע בעבירה לפי חוק רישוי עסקים, תשקול התביעה העירונית לעתור במסגרת גזר הדין לצורך הפעלת האמצעים הבאים:

- הוצאת צו על הפסקת העיסוק בעסק.
- הוצאת צו מניעת פעולות בעסק.
- הוצאת צו כי לא ינהל אדם בחצרים נשוא האישום עסק טעון רישיון ללא רישיון, ולא יעביר לאחר את הבעלות או החזקה בנכס.
- הסמכת הרשות לביצוע הצווים.

סעיף 18 - אי קיום צו שיפוטי

- בעל הסמכות- בית משפט

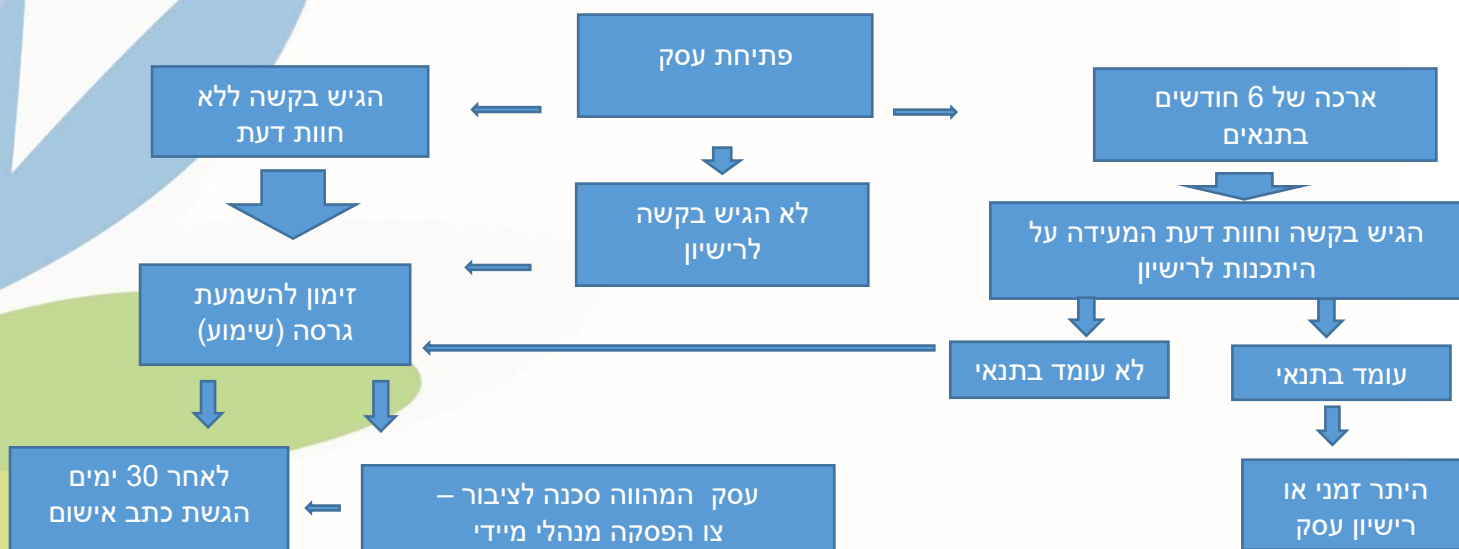
לשכה משפטית

- תנאי להגשת כתב אישום: מי שאינו מקיים צו של בית משפט לפי סעיפים 16, 17, 22א או 22ב.
 - יסוד נפשי- מחשבה פלילית.
- אופן הפעלה- הוגש כתב אישום, התקיים המשפט, ניתן צו שיפוטי במקרה של הפרת הצו ע"י העסק, תובע עירוני יפעיל אכיפה מכח סעיף.
- אופן הפעלה- הגשת כתב אישום נוסף או הגשת בקשה באמצעות פקודת ביזיון ביהמ"ש, לפי שיקול דעת של התובע.

סעיף 25 - אי קיום צו מנהלי

- בעל הסמכות- בית משפט
 - תנאים להגשת כתב אישום: מי שאינו מקיים צו הפסקה מנהלי, צו לפי סעיף 23 או הוראה מהוראותיהם.
 - יסוד נפשי- מחשבה פלילית.
 - אופן הפעלה-
1. ניתנו התראות לעסק על הסדרת הרישוי
 2. ניתן צו הפסקה מנהלי ע"י ראש הרשות
 3. הצו הופר.

- במקרה זה התובע העירוני יפעיל אכיפה מכח סעיף זה באופן מיידי
 - אופן הפעלה: הגשת כתב אישום לביהמ"ש
- להלן תרשים אכיפה של חוק רישוי עסקים:

4. סיכום והערות:

ההחלטה להפעיל אמצעי אכיפה היא בסמכותו הבלעדית של התובע העירוני. אולם המאפיינים של היישוב, סוג וגודל של עסקים הפועלים בתחום שיפוטה של מועצה חצור הגלילית מחייבים הפעלת שיקול דעת ובחינת כל תיק לגופו של עניין.